

N:o 49.

Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen angående ändring i §§ 13 och 17 af lagen om rikets mynt den 30 Maj 1873; gifven Stockholms Slott den 10 Mars 1893.

Under åberopande af bifogade protokoll öfver finansärenden för denna dag, vill Kongl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen att för sin del besluta, att §§ 13 och 17 i lagen om rikets mynt den 30 Maj 1873, sistnämnda § sådan den lyder enligt Kongl. kungörelsen den 17 Mars 1876, skola erhålla följande förändrade lydelse:

§ 13.

Myntstycke af guld — — — — — lagligt betalningsmedel.

Vanställda eller skadade svenska myntstycken af silfver eller brons må dock på sätt och tid, hvarom Konungen särskildt förordnar, af myntverket inlösas till fulla pregelvärdet, när skadan icke förorsakat någon afsevärd förminskning af myntens vigt och när den, som anmäler sådana myntstycken till inlösen, kan anses hafva mottagit dem på god tro och icke åsidosatt vanlig försigtighet vid mottagandet samt anledning ej heller finnes till antagande, att han sjelf afsigtligen åstadkommit skadan.

§ 17.

Hvad här ofvan i § 12, § 13, första punkten, samt §§ 14, 15 och 16 stadgadt är om rikets mynt, dess giltighet som betalningsmedel, dess invexling och utgifvande af statens kassar skall, på sätt mellan Sverige,

Norge och Danmark afslutade konventioner förmå, äfven gälla om de i öfverensstämmelse med samma konventioner för Norge och Danmark preglade mynt af guld, silfver eller brons.

De till ärendet hörande handlingar skola Riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all Kongl. nåd och ynnest städse väl bevågen.

OSCAR.

F. v. Essen.

*Utdrag af protokollet öfver finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i Statsrådet å Stockholms Slott den 10 Mars
1893.*

Närvarande:

Hans Excellens Herr Statsministern BOSTRÖM,
Hans Excellens Herr Ministern för utrikes ärendena Grefve LEWENHAUPT,
Statsråden: Friherre VON ESSEN,
Friherre ÅKERHJELM,
ÖSTERGREN,
GROLL,
WIKBLAD,
GILLJAM,
Friherre RAPPE,
CHRISTERSON.

Chefen för Finansdepartementet, Statsrådet Friherre von Essen
anförde i underdånighet:

»Nödvändigheten att ur den allmänna rörelsen aflägsna i omlopp
varande vanstäldt och skadadt mynt har redan länge varit erkänd, men
åtgärder i sådant syfte hafva allt hittills fördröjts till följd af olika upp-
fattning angående den form, hvarunder den erforderliga åtgärden borde
vidtagas. Sedan emellertid 1892 års lagtima Riksdag på grund af inom
Riksdagen väckta motioner hos Eders Kongl. Maj:t gjort framställning
i ämnet, anhåller jag att nu, efter det frågan vunnit erforderlig utred-
ning, få framlägga densamma till Eders Kongl. Maj:ts pröfning.

Enligt bestämmelserna i lagen om rikets mynt den 30 Maj 1873
med deri genom nådiga kungörelsen den 25 Juni 1881 vidtagen ändring

samt den mellan Sverige och Danmark den 27 Maj 1873 afslutade myntkonvention jemte tilläggskonventionen den 16 Oktober 1875 och tilläggsartikeln den 26 Mars 1881 kan ett mynt upphöra att vara lagligt betalningsmedel af två orsaker, nemligen om det blifvit *vanställdt* eller genom skafning, filning, borrhning, tillödning eller annan olaglig åverkan af hvad slag som helst *skadadt*, i hvilka fall myntet, utan afseende å graden af liden skada eller vigtförlust, ovilkorligen upphör att vara lagligt betalningsmedel, samt om det undergått en viss grad af *nötning*. De grader af nötning, hvilka upphäfvat myntets egenskap af lagligt betalningsmedel, äro två. Vid den förra upphör denna egenskap gent emot *statens kassor*, vid den senare gent emot *alla andra*. Egenskapen af lagligt betalningsmedel upphör

för *tjugukronestycken och tiokronestycken* a) emot statens kassor vid en vigtförlust af mer än två procent och b) emot alla andra vid en vigtförlust af mer än en half procent;

för *femkronestycken* a) emot statens kassor, när myntet är så nött, att ej med säkerhet kan skönjas, huruvida det för rikets räkning är pregladt, och b) emot alla andra vid en vigtförlust af mer än sex tiondedels procent; samt

för *skiljemynt af silfver eller brons* a) emot statens kassor, när myntet är så nött, att ej med säkerhet kan skönjas, huruvida det för rikets räkning är pregladt, och b) emot alla andra, när pregeln genom nötning blifvit otydlig.

Mynt, som ej längre är lagligt betalningsmedel i förhållande till hvem som helst, må, sedan det till någon af statens kassor inkommit, af densamma ej åter sättas i omlopp. Mynt, som inkommit till någon af statens kassor och, enligt hvad nyss är nämndt, ej må vidare sättas i omlopp, skall, om det är försedt med rikets pregel, nedsmältas, men, om det bär norsk eller dansk pregel, till det land, hvars pregel det bär, öfversändas och med gångbart mynt invexlas. Hvarterdera riket är obetaget att med hänsyn till de för detsamma preglade guldmynt åtaga sig en vidsträcktare invexlingsskyldighet, än här ofvan omförmäles. Mynt, som endast i förhållande till statens kassor är lagligt betalningsmedel, invexlas med gångbart mynt, i Stockholm i Riksbankens hufvudkontor, i Göteborg och Malmö i samma banks dervarande afdelningskontor samt i öfriga länsresidensstäder i landtränterierna.

Redan i sin underdåniga berättelse för år 1884 fäste Myntdirektören uppmärksamheten derpå, att en mängd skadade och åverkade myntstycken vid den tiden voro i omlopp, hvarvid Myntdirektören tillika meddelade, att i Riksbanken dylika mynt förut plägat vid uppräknings ut-

sorteras från de gångbara, ehuru detta förfaringssätt endast en kortare tid följts. Då nemligen Riksbanken vid hembjudande till myntverket af de skadade mynten ej kunde för desamma få full ersättning och banken ej sjelf ville vidkännas den derigenom uppkomna förlusten, hade banken sedermera vägrat att i liqvid mottaga mynt, som ej vore fullt felfria. Följden deraf hade blifvit, att, då vanställda och skadade mynt sedermera ej någonstädes uppsamlades, mängden af cirkulerande sådana mynt ständigt ökats. I skrifvelse till chefen för Eders Kongl. Maj:ts Finansdepartement den 19 Oktober 1885 framhöll Myntdirektören ytterligare nämnda missförhållande med upplysning tillika, att genom undersökning vid myntverket af sådant silfverskiljemynt, som från allmänna rörelsen inkommit i Riksbanken och sedermera derifrån utvexlats, befunnits, att af de större skiljemynten omkring en fjerdedels procent och af de mindre nära en procent utgjordes af skadadt mynt. Orsaken till nämnda förhållande ansåge Myntdirektören vara att söka deruti, att, under det föreskrift vore i myntlagen meddelad derom, att myntstycke, som blifvit vanställt eller genom olaglig åverkan af hvad slag som helst skadadt, skulle hafva förlorat egenskapen af lagligt betalningsmedel, och att mynt, som ej längre vore lagligt betalningsmedel till hvem som helst, ej finge af statens kassor vidare utsläppas i rörelsen, saknades deremot hvarje bestämmelse, hvilken offentlig kassa egde att slutligen inlösa sådant mynt. Än mindre förefunnes för sådan kassa skyldighet att från allmänheten mottaga skadade mynt, utan inkomme sådana till kassorna endast till följd af ett lätt förklarligt förbiseende af vederbörande kassörer, hvilka därför i allmänhet åter utvexlade dem. Myntdirektören erinrade vidare, att skada å ett mynt ofta kunde ofrivilligt förorsakas, t. ex. genom klämning eller stöt mot något hårdt föremål, hvarigenom myntet blefve vanställt sålunda, att det förlorade egenskapen af lagligt betalningsmedel, samt att, om staten inlöste skadadt mynt endast efter dess metallvärde, följd deraf skulle blifva, att myntet, om det ej lidit någon betydligare skada, fortfore att cirkulera och ej inkomme till statens kassa, då den siste innehafvaren ej ensam ville bära den till måhända 25 à 30 procent uppgående förlusten. Med anledning häraf och då staten borde begagna alla medel för att uppehålla myntets anseende, då vidare guldmynten till följd af deras ringa cirkulation sällan vore utsatta för att blifva skadade, hvarför en åtgärd till afhjelpande af det nu påpekade missförhållandet skulle inskränka sig till ett mera liberalt inlösande af en obetydlig del af det med stor vinst preglade skiljemyntet, samt då dertill komme, att enligt danska myntlagen statens kassor egde på vissa vilkor inlösa skadadt mynt, ansåge Myntdirektören

sig böra fästa uppmärksamheten på behovet af föreskrift för statens kassor att till pregelvärdet inlösa och sedermera kvarhålla skadade myntstycken, när de endast förlorat en obetydlig del af sin vigt och anledning saknades att antaga, att vigtförminskningen skett i bedräglig afsigt, hvarjemte Myntdirektören hemställde, att, derest Riksbanken ej vore villig att vidkännas den genom invexling af skadadt mynt förorsakade förlusten, Myntdirektören måtte bemyndigas att för myntverkets räkning från Riksbanken och andra statens kassor invexla sådant mynt samt deretter i myntverkets räkenskaper låta afföra den genom skilnaden mellan myntens pregelvärde och metallvärde uppkomna förlusten.

I häröfver den 29 Oktober 1885 afgifvet yttrande förklarade fullmäktige i Riksbanken, jemte det de vitsordade uppgiften derom, att vanställda och skadade mynt till ett icke ringa antal vore i den allmänna rörelsen utelöpande, samt uttalade den förmodan, att proportionen af sådant mynt komme att år från år tillväxa, om åtgärder från statens sida ej vidtoges för invexling till pregelvärdet af dylikt mynt, att fullmäktige funne Myntdirektörens förslag beaktansvärdt, helst det allmännas kostnad för åtgärdens genomförande ej kunde blifva afsevärd samt tillika tillfälle derigenom bereddes att i tid förekomma de förluster, som eljest komme att slutligen drabba enskilde, hvilka tillfälligtvis innehade skadadt mynt, men att fullmäktige ansåge den genom invexlingen förorsakade förlusten böra drabba statskassan, helst statsverket på preglingen af skiljemynt, hvilka i det väckta förslaget hufvudsakligen åsyftades, gjorde en icke obetydlig vinst. Tillika uttalade fullmäktige, hvilka ej hade något att erinra deremot, att den ifrågasatta invexlingen verkställdes jemväl i Riksbankens kassor, den åsigt, att dylik invexling ej borde ifrågakomma, med mindre vederbörande kassörers pröfning af till inlösen företedda myntstycken blefve gällande utan efterpröfning hos myntverket.

Sedan derefter Statskontoret genom nådig remiss anbefalts att inkomma med underdånigt utlåtande i ämnet, infortrade Statskontoret till en början yttrande från Myntdirektören med förslag till de närmare föreskrifter, hvilka blefve erforderliga, i händelse de af Myntdirektören antydda åtgärder ansåges böra vidtagas. Vid fullgörande häraf förklarade sig Myntdirektören anse lämpligast, att ett maximum af vigtförlust bestämdes, vid hvilken invexling i statens kassor vore medgifven, och föreslog Myntdirektören detta maximum, hvad guldmynten beträffade, till en half procent för de båda större myntslagen och till sex tiondedels procent för femkronestycket, eller således för guldmynten den vigtförlust, vid hvilken dessa mynts egenskap af lagligt betalningsmedel

gent emot allmänheten upphörde. I fråga om skiljemynten af silfver och brons ansåg Myntdirektören motsvarande gräns kunna göras betydligt rymligare än vid guldmynten, då med afseende å de förra en betydligare vigtförminskning svårigen kunde ega rum i bedräglig afsigt utan att vid inlemnandet till någon statens kassa upptäckas, samt dessutom det frikostigare förfarandet vid inlösen af skiljemynt betingades af den omständighet, att den siste innehafvarens förlust på ett skiljemynt, som ej vidare mottoges efter pregelvärdet, utan endast efter metallvärdet, ej, såsom vore förhållandet med guldmynten, inskränkte sig till den bortkomna metallens värde, utan till följd af skiljemyntens undervärde uppginge till flera gånger samma belopp. Om t. ex. ett tiokronestycke genom olycksfall förlorat en procent af sin vikt, inlöstes det efter guldvärdet med 9 kronor 90 öre, hvaremot, om 10 kronor i silfver lidit enahanda vigtförlust, inlösningspriset därför enligt gällande bestämmelser utgjorde endast 7 kronor 40 öre. Myntdirektören föreslog därför, att den högsta medgifna vigtförlust till följd af slitning och åverkan för skiljemynt af silfver och brons, som skulle af statens kassor till pregelvärdet inlösas, bestämdes till fem procent af normalvigten, dock att på samma gång skulle gälla den liberalare bestämmelsen i afseende på sådana silfver- och bronsmynt, som endast blifvit slitna, men icke åverkade. Härförutom borde alla sådana mynt, som genom fel i tillverkningen hade otydlig pregel, vore spruckna eller af annan orsak syntes af misstag blifvit från myntverket utsläppta, efter pregelvärdet invexlas. I anledning af fullmäktiges i Riksbanken uttalade mening, att efterpröfning hos myntverket af skadadt mynt, som genom Riksbankens kassor invexlats, ej borde ifrågakomma, framhöll Myntdirektören, att då afsigten med förslaget vore att befria rörelsen från skadade och felaktiga myntstycken, skulle någon strängare efterpröfning hos myntverket gifvetvis ej ega rum, hvarför äfven från myntverkets sida något hinder ej skulle möta att derom träffa öfverenskomelse. Möjligen kunde äfven till följd af en noggrann begränsning af den tillåtna vigtförlusten efterpröfning hos myntverket af invexladt skadadt mynt anses öfverflödig. Under alla omständigheter borde, derest frihet från sådan efterpröfning medgäfvos beträffande mynt, invexladt genom Riksbankens kassor, enahanda frihet ega rum med afseende å de genom statens kassor inlösta myntstycken. På grund häraf hemställde Myntdirektören, att till § 13 i lagen om rikets mynt måtte fogas ett tillägg af följande lydelse: »Uti statens kassor inlösas dock dessa mynt till det värde, hvarå de lyda, med undantag dels för guldmynt å tjugu och tio kronor, som förlorat mer än en half procent af

sin normala vigt, och å fem kronor, hvilka lidit en vigtförminskning af mer än sex tiondedels procent, samt för skiljemynt af silfver och brons, hvilkas vigt understiger den normala med mer än fem procent, dels ock för alla mynt, hvilka synas hafva blifvit på något sätt utsatta för olaglig åverkan med afsigt att derigenom beröfva mynten någon del af deras värde. Sådana mynt, som genom fel i tillverkningen hafva otydlig pregel, äro spruckna eller af annan orsak synas af misstag blifvit från myntverket utlemnade, inlösas likaledes af ofvannämnda kassor till fulla värdet». Till följd af föreskriften i § 17 i lagen om rikets mynt komme den föreslagna föreskriften att gälla jemväl danska och norska mynt, utan att sådant behöfde i tillägget till § 13 särskildt omförmalas, hvaremot, enligt Myntdirektörens åsigt, dels efter art. 9 i myntkonventionen ett tillägg borde göras motsvarande det föreslagna tillägget till myntlagen, dels ordet »nötta» i art. 10 och 11 borde utbytas mot orden »nötta, skadade och felaktiga». Om Riksbanken åtog sig att inlösa skadadt mynt, erfordrades jemväl derom särskild föreskrift i myntlagen, hvars § 16 för närvarande endast berörde inlösen af sådant mynt, som vore lagligt betalningsmedel gent emot statens kassor.

I sitt den 29 December 1885 afgifna underdåniga utlåtande erkände Statskontoret Myntdirektörens förslag vara förtjent af mycken uppmärksamhet, men uttalade tillika mot detsammans antagande åtskilliga betänkligheter. I fråga om förslaget angående skyldighet för allmänna kassor att i vissa fall inlösa skadadt mynt erinrade Statskontoret om omöjligheten att afgöra, huru mycket af den uppkomna vigtförlusten uppkommit genom nötning och i hvad mån okynne eller olycksfall dertill bidragit, och att derföre hela denna minskning, ehvad den uppkommit på ena eller andra sättet, måste sammanräknas i den tillåtna afgången å myntet. Om nu ett mynt under långvarig cirkulation till följd af nötning i vigt nedgått till det lagligen medgifna minimum, upphörde ej dess egenskap af lagligt betalningsmedel. Men om samma mynt derjemte blefve skadadt, utan att sådant skett genom olaglig åverkan, skulle det ej vidare inlösas efter pregelvärdet, utan endast efter metallvärdet. Då emellertid ett icke vanställt sådant mynt enligt nu gällande bestämmelser skulle efter pregelvärdet inlösas i statens kassor, innebure följaktligen det föreslagna stadgandet en skärpning i hittills gällande föreskrifter, hvarigenom det angifna syftet att befria rörelsen från skadadt mynt motverkades. Myntdirektören hade vidare föreslagit, att från rätt till inlösen i statens kassor skulle undantagas alla mynt, hvilka syntes hafva blifvit på något sätt utsatta för olaglig åverkan med afsigt att beröfva mynten någon del af deras värde, och enär

enligt gällande bestämmelser mynt, som genom olaglig åverkan blifvit skadade, vare sig med eller utan afsigt att beröfva mynten någon del af deras värde, upphört att vara lagligt betalningsmedel och följaktligen ej af statens kassor inlöstes efter pregelvärdet, åsyftade således den föreslagna förändringen att bereda någon lättnad vid inlösen af skadadt mynt. Denna lättnad skulle emellertid, enligt Statskontorets åsigt, blifva blott skenbar. Svårigheten att vid inlösen af sådant mynt med visshet utröna, huruvida den olagliga åverkan tillkommit med eller utan afsigt att beröfva mynten någon del af deras värde, blefve nemligen synnerligen stor, och då vid efterpröfning olika tankar derom lätt kunde uppstå, komme vederbörande kassör, landtränmästare eller annan tjänsteman, som hade att af allmänheten till invexling i statens kassor mottaga de skadade mynten, otvifvelaktigt att för eget skydd mot förlust i följd af efterräkning vid inlösningen förfara med stränghet och ej medgifva invexling i andra fall, än då uppenbart vore, att sådan lagligen borde ske. I tvifvelaktiga fall åter och der afsigten med den olagliga åverkan å myntet ej kunde med full visshet bestämmas af en i mynttillverkning ej erfaren tjänsteman, komme efter all sannolikhet invexlingen att vägras och det skadade myntet alltså att förblifva i rörelsen. Af en lag, som vore så svår i tillämpningen, skulle, enligt Statskontorets uppfattning, ej några väsentliga fördelar för det allmänna vara att förvänta. Hvad anginge fullmäktiges i Riksbanken uppfattning, att invexling af skadadt mynt i Riksbankens kassor ej borde ega rum, med mindre vederbörande kassörers pröfning af de skadade myntstycken, som förededes, blefve gällande utan efterpröfning hos myntverket, framhöll Statskontoret, att ehuru invexling af de skadade mynten utan tvifvel skulle i väsentlig mån befordras genom ett sådant medgifvande, synnerligast om det utsträcktes till invexling af sådant mynt i statens samtliga kassor, funne dock Statskontoret sig ej ens böra ifrågasätta ett sådant medgifvande för landtränterierna och statens öfriga kassor, då till följd af ett dylikt medgifvande skadade myntstycken, ej blott svenska utan äfven norska och danska, kunde komma att till pregelvärdet inlösas, hvilka i förhållande till vederbörande staters kassor förlorat egenkapen af lagligt betalningsmedel, och en dylik invexling, som kunde för statsverket medföra stora förluster, enligt lag ej finge ega rum. Beträffande Myntdirektörens förslag, att sådana mynt, som genom fel i tillverkningen hade otydlig pregel, vore spruckna eller af annan orsak syntes af misstag hafva blifvit från myntverket utlemnade, likaledes skulle af statens kassor inlösas till pregelvärdet, betviflade Statskon-

toret lämpligheten och behovet af ett dylikt stadgande i lag. Utan ett sådant stadgande egde nemligen, enligt Statskontorets uppfattning, myntverket rätta misstag i afseende å dess egna myntstycken, då sådant misstag, som antagligen blott sällan egde rum, komme till myntverkets kännedom. Genom stadgandets intagande i lagen åter skulle på grund af gällande myntkonventioner och § 17 af myntlagen följa skyldighet att medelst invexling i svenska statens kassor rätta de misstag af ifrågavarande art, som vid utlemning af norskt och danskt mynt tilläfsventyrs egt rum, såvida nemligen detta mynt vore pregladt i öfverensstämmelse med myntkonventionerna. Dessutom blefve det antagligen svårt att tillämpa det föreslagna lagstadgandet, då vid inlösnigen skulle bedömas, huruvida utlemnandet skett af misstag eller af annan anledning, hvilket tillförlitligen kunde utredas endast af det myntverk, hvarifrån mynten utgått. Af nu anförda skäl och då lagstiftningen i ett ämne af förevarande beskaffenhet, som jemväl berörde internationela öfverenskommelser, vore af så grannlaga natur, att ifrågavarande förslag i denna del, hvars syfte Statskontoret ej ville underkåna, ej i sitt dåvarande skick borde läggas till grund för ändring vare sig i myntlagen eller i myntkonventionerna, samt Statskontoret hyste den bestämda uppfattning, att förslaget genomförande, äfven om det afsåge blott svenskt mynt, ej kunde ega rum utan en sådan ändring, ansåge Statskontoret sig sakna giltig anledning att biträda förslaget i denna del. Vidkommande åter Myntdirektörens hemställan om nådigt bemyndigande att för myntverkets räkning från Riksbanken och andra statens kassor invexla skadadt mynt och att i myntverkets räkenskaper låta afföra den genom skilnaden mellan myntens pregelvärde och metallvärde uppkommande förlust, förklarade Statskontoret, enär dylik inlösen äfven enligt nu gällande bestämmelser kunde ifrågakomma, sig ej hafva något att erinra mot bifall till framställningen i denna del, dervid dock hemställande, huruvida icke berörda bemyndigande borde afse icke blott skadade myntstycken, utan äfven mynt, som, sedan de inkommit i statens kassor, af annan anledning ej åter finge sättas i omlopp.

I underdånig skrifvelse den 20 September 1888 fäste fullmäktige i Riksbanken ånyo uppmärksamheten på vigten af åtgärders vidtagande för ett skyndsamt afhjelpande af de utaf Myntdirektören framhållna olägenheter. Den tid, som förflutit efter afgifvande af fullmäktiges här ofvan omförmälda utlåtande i ämnet, hade i rikt mått bekräftat hvad fullmäktige deri yttrat. Från Danmark hade klagomål försports med afseende å den starka kasseringen af svenskt skiljemynt, hvilket

efter invexling i Danmark försändts till Riksbanken. I denna banks vexlingskassor företeddes också alltjemt till invexling skiljemynt, som med tillämpning af gällande föreskrifter angående invexling af skadadt mynt måste af vederbörande kassörer till undvikande af förlust tillbakavisas och i följd deraf återginge till den allmänna rörelsen, ett förhållande, som gifvetvis ledde till en ständigt växande proportion af cirkulerande skadadt skiljemynt och dermed sammanhängande olägenheter och förluster, hvilka den enskilde ej billigtvis syntes böra vara underkastad.

Nu har i underdånig skrifvelse den 19 Maj 1892 Riksdagen gjort framställning om vidtagande af åtgärder för aflägsnande ur den allmänna rörelsen af skadadt skiljemynt. I särskilda inom Riksdagen väckta motioner hade nemligen framhållits, hurusom det vore ett från såväl statens som allmänhetens synpunkt beklagligt faktum, att inom landet cirkulerade en jemförelsevis betydande kvantitet skadade silfverskiljemyntstycken och att vid invexling af silfver i Riksbankens kassor gång på gång förekomme, att hela poster dylikt skadadt skiljemynt måste tillbakavisas med anledning af erfarenheten derom, att sådant mynt af myntverket ej inlöstes annat än till silfvervärdet, som ej oväsentligt understege pregelvärdet. Grunden till ett sådant förfaringssätt från myntverkets sida vore åter att söka i tolkningen af § 13 i myntlagen. Den omständighet att myntverket ej inlöste skadadt silfverskiljemynt, äfven om skadan vore obetydlig, föranledde, att dylikt mynt hölle sig ute i allmänna rörelsen, hvilken naturligen med åren finge mottaga allt större kvantiteter skadadt mynt. För upprätthållande af cirkulationen af skiljemynt, sådant den borde vara, vore af särdeles vigt, att myntverket erhöile obestridd rätt att till pregelvärdet inlösa mynt, som tagit skada, när denna icke tillfogats myntstycket med bestämd brottslig afsigt, och under förutsättning, att myntstycket ej undergått så väsentlig ändring, att det ej längre kunde såsom mynt anses; och då ärendet dragits under Eders Kongl. Maj:ts pröfning, utan att någon lösning derigenom kunnat vinnas, hade man ansett sig kunna antaga, att ärendet icke kunde slutligen afgöras utan medverkan från Riksdagens sida, i hvilket afseende motionärerna alltså föreslagit, att Riksdagen måtte hos Eders Kongl. Maj:t anhålla, att Eders Kongl. Maj:t täcktes för Riksdagen framlägga det förslag till ändring i eller tillägg till lagen om rikets mynt, som kunde finnas erforderligt för vinuande af det ändamål, att silfverskiljemyntstycken, som blifvit skadade, utan att afsevärd vigtförminskning inträdt, måtte kunna vid myntverket inlösas till fulla pregelvärdet, när anledning funnes till det antagande,

dels att skadan icke åkommit myntstycket i följd af bedräglig afsigt, dels ock att innehafvaren mottagit detsamma på god tro.

Öfver berörda förslag hade, enligt hvad Riksdagen anført, fullmäktige i Riksbanken afgifvit yttrande och dervid, med erinran om hvad som allt ifrån år 1885 åtgjorts i syfte att finna en tillfredsställande lösning af frågan, vidare andragit, att under det Myntdirektörens framställning omfattade såväl skiljemynt som guldmynt, afsåge deremot motionerna endast silfverskiljemynt. Det låge i öppen dag, att den lagstiftningsåtgärd, hvarom nu vore fråga, vida lättare låte sig genomföra, derest guldmyntet ej af densamma berördes. Svårigheten för staten att skydda sig mot enskildes försök att genom företeende till inlösen af skadadt och till vigten förminskadt mynt skaffa sig fördelar på det allmännas bekostnad vore uppenbarligen större, i samma mån myntets ursprungliga metallvärde vore större och i följd deraf frestelsen till obehörig vinning starkare. Behovvet af ett liberalare tillvägagående vid invexlingen vore dessutom i afseende å guldet vida mindre. Guldmynt cirkulerade inom landet i så ringa omfattning, att någon nämnvärd kvantitet af skadadt sådant mynt antagligen ej förekomme, utan kunde de i omlopp varande guldstyckena i allmänhet antagas vara fullgoda. Annorlunda gestaltade sig förhållandet med skiljemyntet. Om mängden af i omlopp varande skadadt silfverskiljemynt 1885, på sätt Myntdirektören antagit, uppgått till en fjerdedels å en procent, så hade otvifvelaktigt kvantiteten sådant mynt sedan dess ej obetydligt ökats, enär tillfälle till invexling utan förlust ej funnits och således, enligt hvad erfarenheten lärde, den allmänna rörelsen fått behålla de olagliga myntstyckena. För staten kunde det emellertid icke vara likgiltigt, om underviktigt mynt i större mängd cirkulerade, och, hvad anginge de enskilde, komme till slut den siste innehafvaren att, i regeln utan egen förskyllan, få vidkännas en förlust, som blefve större, i samma mån silfvervärdet kunde hafva sjunkit. Det måste därför anses med statens intresse förenligt, att skadade silfverskiljemyntstycken blefve behörigen invexlade, och den kostnad, staten härigenom kunde få vidkännas, kunde ej anses vara af någon betydighet gent emot den vinst, staten hade af den ifrågavarande utmyntningen. Men om sålunda det icke borde anses tvifvelaktigt, att staten hade en pligt härutinnan, kunde dock olika meningar hysas dels om formen för lagstiftningen, dels ock derom, huru långt staten borde gå i fråga om inlösen af skadade skiljemyntstycken. Beträffande sjelfva formen för meddelande af bestämmelser i ämnet kunde det ifrågasättas, huruvida ändring vore behöflig i myntkonventionen mellan de tre skandinaviska

rikena. Då emellertid i motionerna syntes afses allenast svenska silfver-skiljemynt och hvad som åsyftades vore, att myntverket komme att ega rättighet, men ej ovilkorlig skyldighet att i vissa fall inlösa skadadt silfverskiljemynt till fulla pregelvärdet, syntes frågan med fullt skäl kunna betraktas såsom uteslutande svensk och därför bäst få sin lösning genom ett tillägg till lagen om rikets mynt. För rättigheten af en sådan uppfattning talade äfven den omständigheten, att en bestämmelse i liknande syfte funnes meddelad i § 10 af myntlagen för Danmark af den 23 Maj 1873. Vid bedömande åter af frågan, huru vidsträckt bemyndigande myntverket borde erhålla beträffande den ifrågavarande myntinvexlingen, kunde tvekan uppstå, om någon begränsning borde lemnas i och genom stadgande af en viss procent, utöfver hvilken vikt-förminskning ej finge hafva egt rum, om myntstycket skulle inlösas till pregelvärdet. Härvid förekomme likväl, dels att en dylik procentbestämmelse måste blifva synnerligen svår att tillämpa, då, såsom vanligen torde vara fallet, myntstyckena vore ej blott skadade, utan jemväl nötta, dels ock att det i alla händelser blefve vanskligt att på förhand finna den rätta gränsen, enär förhållandena naturligtvis vore högst skiftande. Deremot kunde och borde invexlingen af ett skiljemynt eller vägran att inlösa detsamma göras beroende deraf, huruvida någon bedräglig afsigt låge till grund för begäran om dess inlösning. Det kunde visserligen invändas, att det måste blifva svårt att härvid utöfva pröfningsrätten, men i praxis torde en sådan invändning hafva föga att betyda. De flesta skadade skiljemynt hade antagligen mottagits på god tro, och i regeln skulle myntverket väl i förevarande fall mest få att göra med Riksbanken och offentliga kassor eller bankanstalter. Då för öfrigt skyldighet ej skulle åläggas myntverket att invexla skadade myntstycken, borde det för staten ej medföra någon risk, att en vidsträckt pröfningsrätt lades i Myntdirektörens hand, då denne utan tvifvel skulle göra bruk af sin rätt att vägra inlösen, om och när han funne, att någon eller några sökte sätta i gång en industri med syfte att skörda vinst på företeende till invexling af skadadt skiljemynt. Det syntes för öfrigt ändamålsenligt, om ej blott silfver, utan äfven bronsmynt blefve föremål för den ifrågasatta lagstiftningen, hvarförutan jemte i egentlig mening skadade myntstycken äfven vanställda mynt borde särskildt omnämnas. Med stöd af det sålunda anförda hade fullmäktige såsom sin åsigt uttalat, att för upprätthållande af cirkulationen af fullgodt skiljemynt inom landet ett tillägg borde göras till gällande myntlag, i syfte att Myntdirektören bemyndigades att till fulla pregelvärdet inlösa vanställda eller skadade svenska myntstycken af silfver eller brons, när skälig anledning

funnes till antagande, att innehafvaren mottagit sådant myntstycke på god tro och icke åsidosatt vanlig försigtighet vid mottagandet.

För egen del har Riksdagen förmålt sig anse de i ämnet väckta motionerna böra vinna afseende. Vid jemförelse mellan den svenska myntlagens stadgande om skadade silfverskiljemynt och motsvarande stadgande i den danska myntlagen framstode den förra såsom öfverdrifvet sträng. Den danska myntlagen innehölle nemligen i § 10 en bestämmelse af följande lydelse: »Finansministeren er bemyndiget til at give Erstatning for Mønter, der have lidt voldsom eller ulovlig Beskadigelse, og for falske Mønter, naar der er Grund til at antage, at Ihændehaveren har modtaget saadan beskadiget eller falskt Mønt i god Tro og ikke har tilsidesat almindelig Forsigtighed ved Modtagelsen.» Då inom Riksdagen icke blifvit ifrågasatt, att falskt mynt skulle af staten inlösas, hade Riksdagen ej heller velat härom yttra sig. Men sådan ändring i myntlagen, att skadade eller vanställda mynt, som på god tro mottagits, kunde inlösas till sitt nominela värde, borde icke möta några betänkligheter. Om än till en början, efter det en sådan ändring trädte i kraft, ett jemförelsevis ej ringa antal skadade eller vanställda skiljemynt komme att till inlösen presenteras myntverket, torde detta verks utgifter för sådan inlösen på det hela dock ej blifva synnerligen afsevärda. En uppsåtlig och i bedräglig afsigt företagen åverkan på skiljemynt, hvilken för att blifva vinstgifvande måste bedrivas i vidsträckt skala, blefve utan tvifvel lätt upptäckt och kunde således afvärjas, hvaremot det syntes i hög grad oegentligt och i vissa afseenden äfven menligt, att den allmänna rörelsen skulle tvingas att behålla ett allt jemt ökad antal skadade myntstycken. Då Riksdagen alltså ansåge, att en ändring af de nuvarande förhållandena i antydd rigtning vore önskelig och af behovet påkallad, hade Riksdagen, som delade den af fullmäktige i Riksbanken uttalade mening derom, att den åsyftade lagändringen borde utsträckas derhän, att äfven skadade eller vanställda bronsmynt kunde blifva till pregelvärdet inlösta, beslutit att hos Eders Kongl. Maj:t anhålla, att Eders Kongl. Maj:t täcktes låta utarbeta och för Riksdagen framlägga det förslag till ändring i eller tillägg till lagen om rikets mynt, som kunde finnas erforderligt, för att silfverskiljemyntstycken, som blifvit skadade, utan att afsevärd vigtförminskning inträdte, kunde varda af myntverket invexlade till fulla pregelvärdet, när anledning saknades till det antagande, att skadan åkommit myntstycket till följd af bedräglig afsigt eller att innehafvaren mottagit detsamma annorlunda än i god tro.

I häröfver den 1 Juli 1892 afgifvet underdånigt utlåtande har Myntdirektören anført, att på samma gång det måste anses vara af synnerlig vigt, att ej blott silfvermynt, utan jemväl bronsmynt blefve föremål för inlösen, kunde deremot å andra sidan medgifvas, att ett stadgande om inlösen af skadadt guldmynt vore vida mindre af behofvet påkalladt till följd af dels dessa mynts ringa spridning, dels ock deraf, att förlusten på ett skadadt guldmynt vore högst obetydlig, motsvarande endast värdet af det borttagna guldet, under det att skadan på ett skiljemynt för innehafvaren medförde en relativt mycket större förlust. Då Myntdirektören i sitt förut afgifna, här ofvan omförmälda förslag i fråga om de vilkor, som borde bestämmas för inlösen af skadadt mynt, förordat uppställande af en viss gräns för den tillåtna vigtförminskningen, uttryckt i procent af myntens normala vigt, hade detta skett förnämligast med hänsyn till guldmynten och med fästadt afseende derå, att, ju noggrannare bestämmelser uppställes, desto lättare blefve afgörandet, hvilka mynt vore af beskaffenhet att få inlösas. Men då numera fråga vore endast om skiljemynt och det otvifvelaktigt skulle medföra mycken tidsutdrägt och onödigt arbete, om till följd af gifna föreskrifter hvarje till inlösen företedt sådant myntstyckes vigt skulle för detta ändamål särskildt undersökas, samt då det vidare skulle blifva förenadt med stor svårighet att bestämma den lämpligaste gränsen för en dylik vigtförminskning, och allmänheten genom en sådan bestämmelse lätt kunde bibringas den föreställningen, att man vore berättigad att erhålla valuta för hvarje mynt, hvars vigt ej understege den sålunda bestämda, en uppfattning, som tilläfventyrs skulle kunna uppmuntra till okynnig vårdslöshet med mynten, syntes Myntdirektören det af Riksdagen föreslagna vilkoret, att ingen afsevärd vigtförminskning finge hafva inträdt, vara lämpligare och fullt tillräckligt. Visserligen kunde härvid erinras, att ett allt för vidsträckt bemyndigande sålunda åt myntverket lemnades och att, då olika meningar kunde förefinnas om hvad som menades med en afsevärd vigtförminskning, ett visst godtycke alltid komme att göra sig gällande vid myntens inlösen. Men faran häraf blefve ej stor, då, på sätt fullmäktige i Riksbanken ock erinrat, myntverket naturligen begagnade sin rätt att vägra inlösen, om och när omständigheterna gäfvade anledning misstänka, att någon sökte skaffa sig vinst på förminskning af skiljemyntens värde, hvilket för öfrigt knappast vore tänkbart. För att en sådan industri skulle blifva lönande, måste nemligen antingen vigtförminskningen vara högst betydlig, då mynten af sådan anledning ej blefve inlösbara, eller ock måste den omfatta ett så stort antal mynt, att bedrägeriet ej kunde

undgå att blifva upptäckt. Lika med fullmäktige ansåge derfor Myntdirektören det vara mindre behöfligt att bland vilkoren för inlösen upptaga bestämmelse derom, att myntstyckena ej skulle vara åverkade i bedräglig afsigt. Då syftet med den ifrågasatta inlösnigen vore dubbelt, nemligen dels att bereda utväg för dem, hvilka af förbiseende mottagit myntstycken, som ej längre utgjorde lagligt betalningsmedel, att få desamma inlösta och dels att genom indragning af dylika mynt befria rörelsen från desamma, kunde beträffande sättet för uppnående af sistnämnda ändamål fråga uppstå, huruvida detta icke bäst befordrades genom bestämmande af en viss tid, inom hvilken mynten för att blifva inlösta skulle företes. Enligt Myntdirektörens mening skulle till följd af en dylik bestämmelse invexlingen betydligt ökas, enär innehafvare skulle skynda att till inlösen erbjuda sina myntstycken, innan det blefve för sent. Derigenom skulle den allmänna rörelsen på en gång nästan fullständigt blifva befriad från dylika myntstycken, jemte det den fördelen vunnes, att inlösen kunde samtidigt ske af en större mängd mynt, på samma gång som erfarenhet inhemtades om den verkliga kostnaden för ett dylikt liberalt inlösningssätt, en erfarenhet, som kunde blifva gagnande vid uppställande af vilkoren under en kommande invexlingsperiod. Då nu endast vore fråga om svenskt mynt och det derjemte måste lända till stort gagn äfven för Norge och Danmark, om Sverige i likhet med sistnämnda land åtog sig en vidsträcktare invexlingsskyldighet, än myntkonventionen föreskrefve, delade Myntdirektören fullmäktiges i Riksbanken åsigt om obehöfligheten af ändring i nämnda konvention, dock att det otvifvelaktigt skulle lända till fördel, om mellan de särskilda ländernas regeringar träffades öfverenskommelse angående utbyte af skadadt främmande konventionsskiljemynt.

Den med den föreslagna indragningen af skadadt skiljemynt förenade kostnaden för statsverket bestode egentligen i den förlust af metall, som uppstått genom skadan. Då nemligen de skadade skiljemynten inlöstes med skiljemynt, vunne staten genom utgifvande af de senare lika mycket som den förlorade på invexlingen af de förra med afdrag af värdet af den metall, som förlorats genom myntens vigtförminskning. Att på förhand ens tillnärmelsevis beräkna, huru stor denna vigtförminskning öfver hufvud taget vore, låte sig ej göra. Vid smärre partier hade den visat sig variera högst betydligt, från fyra à sex procent för de mindre mynten till en half à en och en half procent för de större, allt af myntens ursprungliga vikt. Dervid vore dock att märka, att en stor del af denna vigtförminskning uppkommit genom nötning, hvilken förlust i alla händelser enligt § 14 i myntlagen förr

eller senare måste drabba staten, äfvensom att den verkliga förlusten till följd af såväl silfvers som koppars nuvarande låga pris endast uppginge för silfver till omkring $\frac{6.3}{100}$ och för bronsmynt till ungefär $\frac{2.0}{100}$ af vigtförminskningens nominella värde. Om således ett parti skadadt skiljemynt, bestående af 100 kronor i silfvermynt och 100 kronor i bronsmynt, hvilka mynt till vigten reducerats med två procent af normalvigten, af staten inlöstes till pregelvärdet, blefve statens verkliga förlust icke ens 4 kronor, utan endast 1 krona 26 öre på det förstnämnda beloppet och 40 öre på det senare, under det att innehafvaren, om han nödgades realisera mynten efter metallvärdet, finge vidkännas en förlust af ej mindre än respektive 38 kronor 26 öre och 80 kronor 40 öre. Visserligen måste härtill läggas kostnaden för myntstyckenas nedsmältning och ommyntning, men då det ej borde ifrågakomma att ommynta dem efter hand, i den mån de invexlades, utan meningen väl vore, att de skulle af myntverket uppsamlas för att tillsättas i större smältningar, när sådana företoges, blefve kostnaden fördelad på ett stort parti metall och derigenom särskildt för myntstyckena ganska obetydlig. Myntdirektören ansåge därför utgifterna för den ifrågasatta invexlingen, om den uppdroges åt myntverket, ej böra blifva större, än att de kunde bestridas af myntverkets disponibla medel, hvadan något särskildt anslag för ändamålet antagligen ej blefve behöfligt. Med stöd af det sålunda anförda hemstälde Myntdirektören, att till § 13 af myntlagen måtte fogas ett så lydande tillägg: »Vanställda eller skadade svenska myntstycken af silfver eller brons kunna dock på sätt och tid, hvarom Kongl. Maj:t särskildt förordnar, af myntverket inlösas till fulla pregelvärdet, när skadan icke förorsakat någon afsevärd förminskning af myntens vikt och när anledning finnes till det antagande, att innehafvaren mottagit sådana myntstycken på god tro och icke åsidosatt vanlig försigtighet vid mottagandet.»

Slutligen har jemväl Statskontoret, på grund af nådig remiss, den 21 nästlidne Februari afgifvit underdånigt utlåtande i ämnet och dervid anført, att då Riksdagens nu ifrågavarande framställning ej ens ginge så långt, som hvad Statskontoret i sitt den 29 December 1885 afgifna, här ofvan omförmälda underdåniga utlåtande förordat, utan inskränkte det ifrågasatta bemyndigandet för Myntdirektören till inlösen af skadadt silfverskiljemynt, hade Statskontoret så mycket mindre anledning att afstyrka ifrågavarande framställning, som ett stadgande i detta syfte kunde anses vara af behofvet högeligen påkalladt. Emellertid syntes den af Riksdagen såsom vilkor för inlösandet föreslagna bestämmelsen,

att anledning icke finge förefinnas till det antagande, att skadan åkommit myntstycket till följd af bedräglig afsigt, såsom erbjudande synnerligen stora svårigheter vid tillämpningen, icke böra i ett blifvande stadgande härom inflyta, hvaremot det skäligen kunde fordras, att innehafvaren icke kunde antagas hafva sjelf afsigtligen åstadkommit skadan. Vidare borde, på sätt fullmäktige i Riksbanken föreslagit och jemväl Riksdagen såsom sin åsigt uttalat, det ifrågasatta inlösendet utsträckas äfven till bronsmyntet; hemställande Statskontoret för den skull, att följande, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med det af Myntdirektören föreslagna, affattade stadgande måtte såsom ett andra moment inflyta i § 13 af lagen om rikets mynt:

»Vanställda eller skadade svenska mynt af silfver eller brons må dock på sätt och tid, hvarom Kongl. Maj:t särskildt förordnar, af myntverket inlösas till fulla pregelvärdet, när skadan icke förorsakat någon afsevärd förminskning af myntens vikt, och när den, som anmäler sådana myntstycken till inlösen, kan anses hafva mottagit dem på god tro och icke åsidosatt vanlig försigtighet vid mottagandet, samt anledning ej heller finnes till det antagande, att han sjelf afsigtligen åstadkommit skadan.»

Derjemte har Statskontoret såsom sin åsigt uttalat, att, då det föreslagna stadgandet afsåge inlösen af allenast vissa svenska myntstycken, någon förändring i den mellan de skandinaviska länderna gällande myntkonventionen ej påkallades, samt erinrat, att § 17 myntlagen borde erhålla förändrad lydelse, i syfte att ej genom bestämmelserna deri det föreslagna nya stadgandet komme att erhålla tillämpning jemväl å norska och danska skiljemynt.

Då ett myntstycke en längre tid varit i omlopp, måste, på grund af den nötning, hvarför myntstycket är utsatt, förr eller senare inträffa, att detsamma lider sådan viktförminskning eller får sin pregel så utplånad, att det ej vidare kan godkännas som gällande mynt. I sakens natur ligger, att den genom myntets nötning sålunda oundvikligen uppkommande förlusten skall bäras af staten, hvilken likväl har rätt att fordra, att anmälan om myntets inlösen göres, innan nötningen hunnit öfverstiga en viss lagstadgad gräns. Härmed öfverensstämmande bestämmelser finnas ock meddelade i myntlagens §§ 14 och 16.

Annat är förhållandet, då mynt genom olyckshändelse eller olag-

lig åverkan blir vanställdt eller skadadt, så att det ej längre bör såsom lagligt betalningsmedel anses. Den omständigheten, att myntet varit utsatt för olaglig åverkan, kan uppenbarligen icke grundlägga förpligtelse för staten att godtgöra den skada, som för innehafvaren af myntet härigenom uppstått. Ej heller föreligger i fråga om mynt, som genom olyckshändelse blifvit skadadt, giltig grund till afvikelse från den i allmänhet gällande grundsats, att egaren vidkännes skada, som uppkommer genom olyckshändelse. Det kan därför icke annat än betraktas såsom principriktigt, att myntlagen icke ålägger staten förbindelse att inlösa vanställdt eller genom olaglig åverkan skadadt mynt.

Denna sak har likvisst äfven en annan sida. Oaktadt staten, såsom sagdt, icke kan anses förbunden att inlösa sådant vanställdt och skadadt mynt, kan det för staten, som har ett synnerligen stort intresse i att upprätthålla myntets anseende, ingalunda vara ligkiltigt, om en större myckenhet lagligen ogiltigt mynt är utelöpande i allmänna rörelsen. Då ingen möjlighet gifves att få det ogiltiga myntet till pregelvärdet inlöst, blifver häraf emellertid en oundviklig följd, att den allmänna rörelsen kommer att i allt jemt stigande grad besväras af dylikt mynt. Samstämmigt vitsordas ock af de myndigheter, som yttrat sig i det föreliggande ärendet, att, sedan det nya myntet numera varit i cirkulation under en tidrymd af tjugu år, utan att tillfälle gifvits till inlösen af vanställdt och skadadt mynt, i den utelöpande myntmassan numera ingår sådant mynt i en proportion, som för det allmänna gör det till en angelägenhet af vikt, att på missförhållandet rådes bot. Efter den utredning frågan vunnit synes mig någon tvekan icke böra råda om den riktning, i hvilken den från alla sidor såsom erforderlig ansedda åtgärden bör gå. Ej mindre af principiela än äfven af praktiska skäl torde nemligen den under ärendets föregående behandling för frågans lösning ifrågasatta utvägen, att innehafvaren af vanställdt eller skadadt mynt under vissa vilkor erhölle rätt att få myntet till pregelvärdet inlöst få anses utesluten. Deremot bör det icke möta betänklighet, att staten, utan att i sådant afseende åtaga sig någon förpligtelse gent emot myntens innehafvare, i sitt eget intresse ikläder sig någon uppoffring för att befria cirkulationen från odugligt mynt. Detta bör då ske under den ej mindre af Myntdirektören i hans senaste utlåtande, af Statskontoret och af fullmäktige i Riksbanken än äfven af Riksdagen, under vissa olikheter i detalj, förordade formen, att myntverket erhåller ett temligen vidsträckt bemyndigande att efter sig företeende omständigheter till pregelvärdet inlösa vanställdt och skadadt mynt.

Då, enligt hvad samstämmigt blifvit vitsordadt, något dylikt behof ännu icke föreligger i fråga om guldmynt och ett bemyndigande för myntverket att inlösa vanstäldt och skadadt sådant mynt nödvändigtvis borde, till undvikande af förlust för statsverket, gifvas en närmare begränsning, än hvad i fråga om skiljemynt kan vara erforderligt, lärer, i enlighet med den af Riksdagen och de hörda myndigheterna jemväl uttalade mening, åtgärden för närvarande böra inskränkas till skiljemynt, men omfatta sådana både af silfver och brons. Beträffande affattningen af det bemyndigande, som sålunda borde lemnas myntverket, anser jag mig böra ansluta mig till den af Statskontoret föreslagna formulering, som i sak föga skiljer sig från den af Riksdagen angifna.

Enligt den af Myntdirektören lemnade utredning kan åtgärden, sålunda begränsad, icke antagas komma att medföra synnerligen afsevärd kostnad för myntverket. I alla händelser måste denna kostnad med hänsyn till vigten af det med åtgärden åsyftade ändamålet anses väl använd.

I fråga slutligen om formen för meddelande af de för ändamålet erforderliga bestämmelser lärer uppenbart vara, att ändring i myntkonventionen mellan de skandinaviska länderna för ändamålet icke är af nöden. Såsom förut blifvit anfördt, har ock i den danska myntlagen en motsvarande bestämmelse blifvit intagen, utan att därför ändring i myntkonventionen ansetts nödig. Det skulle till och med kunna ifrågasättas, huruvida det erforderliga bemyndigandet för myntverket, till hvars lemnande naturligtvis i alla händelser fordras Riksdagens medgifvande, ens behöfde upptagas i myntlagen. Med afseende på den grannliga beskaffenheten af alla bestämmelser, som röra rikets mynt, torde likväl öfvervägande skäl tala därför, att, i enlighet med Danmarks föredöme, bemyndigandet inrymmes i nämnda lag, der det lämpligen torde böra upptagas såsom en andra punkt i § 13. Vidare bör, på sätt Statskontoret påpekat, § 17 i samma lag ändras så, att de nya bestämmelserna i § 13 ej komma att tillämpas på norskt och danskt skiljemynt.

Under åberopande af hvad jag sålunda anfördt, hemställer jag i underdånighet, att Eders Kongl. Maj:t täcktes i nådig proposition föreslå Riksdagen att för sin del besluta, att §§ 13 och 17 i lagen om rikets mynt den 30 Maj 1873, sistnämnda § sådan den lyder enligt nådiga kungörelsen den 17 Mars 1876, skola erhålla följande förändrade lydelse:

§ 13.

Myntstycke af guld — — — — — lagligt betalningsmedel.

Vanställda eller skadade svenska myntstycken af silfver eller brons må dock på sätt och tid, hvarom Konungen särskildt förordnar, af myntverket inlösas till fulla pregelvärdet, när skadan icke förorsakat någon afsevärd förminskning af myntens vikt och när den, som anmäler sådana myntstycken till inlösen, kan anses hafva mottagit dem på god tro och icke åsidosatt vanlig försigtighet vid mottagandet samt anledning ej heller finnes till antagande, att han sjelf afsigtligen åstadkommit skadan.

§ 17.

Hvad bär ofvan i § 12, § 13, första punkten, samt §§ 14, 15 och 16 stadgadt är om rikets mynt, dess giltighet som betalningsmedel, dess invexling och utgifvande af statens kassor skall, på sätt mellan Sverige, Norge och Danmark afslutade konventioner förmå, äfven gälla om de i öfverensstämmelse med samma konventioner för Norge och Danmark preglade mynt af guld, silfver eller brons.»

Hvad föredragande departementschefen sålunda hemställt, deruti Statsrådets öfriga ledamöter instämde, behagade Hans Maj:st Konungen gilla och bifalla; och skulle nådig proposition till Riksdagen aflåtas af den lydelse, bilagan litt. — vid detta protokoll utvisar.

Ex protocollo:
Fr. N:son Ilrfelt.